

Права людини у сфері охорони здоров'я і механізм їх здійснення

1. При зверненні до закладу охорони здоров'я людина має **право на доступ до кваліфікованої, ефективної і своєчасної медичної допомоги**. Адже, відповідно до ст. 34 Основ законодавства про охорону здоров'я (далі - Основи), до обов'язків лікуючого лікаря належить своєчасне і кваліфіковане обстеження та лікування пацієнта. У ст. 78 Основ з-поміж професійних обов'язків медичних працівників закріплено сприяти охороні та зміцненню здоров'я людей, запобіганню і лікуванню захворювань, надавати своєчасну та кваліфіковану медичну і лікарську допомогу.

2. Пацієнту не можуть відмовити в направленні на консультацію чи госпіталізацію та здійсненні госпіталізації чи консультації в екстреному порядку за наявності відповідних показань при відсутності в нього документів, що засвідчують особу (відповідно до п. 1.13 Порядку організації медичного обслуговування та направлення пацієнтів до закладів охорони здоров'я, що надають вторинну (спеціалізовану) та третинну (високоспеціалізовану) медичну допомогу). Відтак, персоніфікація може бути зі слів хворого, окрім планової госпіталізації.

3. Пацієнт повинен отримати в закладі охорони здоров'я якісну медичну допомогу, тобто ту, яка відповідає стандартам надання медичної допомоги (Порядок контролю якості медичної допомоги, затверджений наказом МОЗ України від 28.09.2012 р. № 752). МОЗ України розроблено такі стандарти практично по всіх нозологіях. Отож, після діагностування у пацієнта певного захворювання, він повинен отримувати лікування відповідно до стандартів. Для прикладу, в наказі МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю "Нейрохірургія"» від 25.04.2006 р. № 245 закріплено протоколи надання медичної допомоги хворим із забоями головного мозку. Слід підкреслити, що навіть забій головного мозку легкого ступеня тяжкості потребує стаціонарного обстеження і лікування.

4. У законодавстві (Наказ МОЗ України від 03.03.1994 р. № 41 «Про регламентацію ортопедо-травматологічної служби в Україні») визначено, що медична допомога травмованим внаслідок нещасних випадків надається поетапно: від надання медичної допомоги на місці нещасного випадку до допомоги в закладі охорони здоров'я. У лікарні до обсягу необхідних дій належить:

4.1. Насамперед хворий повинен бути оглянутий лікарем ортопедом-травматологом, а коли є підозра на ушкодження голови та черевної порожнини оглядається обов'язково невропатологом (нейрохірургом) та хірургом загального профілю.

4.2. Відділення, у яке госпіталізується хворий для лікування, залежить від характеру пошкоджень життєво важливих функцій організму.

4.3. Обсяг і характер допомоги хворому залежить від виду травми, стану постраждалого і можливостей лікувального закладу.

4.4. На всіх етапах надання медичної допомоги повинна ретельно вестись медична документація із зазначенням характеру, обсягу допомоги, яка надається пацієнту.

5. Пацієнт, який перебуває на стаціонарному лікуванні має право на доступ до нього, зокрема членів сім'ї, адвоката.

6. Пацієнт має право на отримання медичної інформації, у т.ч. щодо ризиків для життя і здоров'я, а також право надавати згоду на надання медичної допомоги в письмовій формі і відмовлятися від неї.

7. Пацієнт має право обирати заклад охорони здоров'я, лікуючого лікаря і методи лікування за рекомендацією лікаря.

8. Пацієнт має право на таємницю про стан здоров'я.

9. На головного лікаря закладу охорони здоров'я покладається обов'язок щодо керівництва лікувально-профілактичним закладом, організації лікувально-профілактичної, адміністративно-господарської та фінансової діяльності закладу (Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я», затверджений наказом МОЗ України від 29.03.2002 р. № 117).

10. Пацієнту в закладі охорони здоров'я повинно бути забезпечено безпеку лікувально-діагностичного процесу та умов перебування пацієнтів в Лікарні (Наказ МОЗ «Про затвердження примірних положень про заклади охорони здоров'я» від 30.12.2011 р. № 1008).

11. За безпеку умов перебування пацієнта в лікарні відповідальність несе головний лікар, а за безпеку лікувально-діагностичного процесу – лікуючий лікар.

12. У випадку порушення прав пацієнта, слід активно реагувати на порушення шляхом:

1) написання скарги на ім'я директора Департаменту охорони здоров'я ОДА чи начальника міського управління охорони здоров'я з вказівкою на порушення прав у сфері охорони здоров'я на підставі Закону України «Про звернення громадян» та спеціальних нормативних актів. Можна писати звернення відразу на МОЗ України, з мотивацією недовіри органам охорони здоров'я на місцях;

2) звернення із заявою щодо проведення клініко-експертної оцінки якості та обсягів медичної допомоги, яка надавалась пацієнту, до Департаменту охорони здоров'я ОДА чи/та МОЗ України;

3) вимагання копій медичної документації після виписки зі стаціонару, в разі якщо особа незадоволена якістю наданої допомоги, ставленням до неї;

4) звернення до головного лікаря (з копією на вищестоящий орган для ефективізації розгляду) при невиконанні чи неналежному виконанні своїх професійних обов'язків лікуючим лікарем.

Слід пам'ятати: ст. 140 Кримінального кодексу України:

Невиконання чи належне виконання медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, - карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.

Окрім цього, відповідно до Цивільного кодексу України (ст. 23, 1167, 1168), особа має право на відшкодування моральної і матеріальної шкоди, заподіяної неналежним наданням медичної допомоги.